

ਪਾਠ
ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਜਾਟ ਪਛਾਟ

01 ਥਰੂ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :-

(ੳ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ?

- (1) ਪੰਜਾਬ (2) ਬਿਹਾਰ ✓(3) ਕੇਰਲ (4) ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ

(ਅ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ?

- (1) ਭਾਰਖੰਡ ✓(2) ਬਿਹਾਰ (3) ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (4) ਰਾਜਸਥਾਨ

(ੲ) ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਕਿਨੀ ਹੈ ?

- ✓(1) 74.04% (2) 66.95% (3) 73.18% (4) 71.04%

(ਸ) ਖੇਤਰਫਲ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

- (1) ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (2) ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (3) ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ✓(4) ਰਾਜਸਥਾਨ

(ਹ) ਖੇਤਰਫਲ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

- (1) ਸਿੱਕਿਮ ✓(2) ਗੋਆ (3) ਮਿਜੋਰਮ (4) ਕ੍ਰਿਪੁਰਾ

(ਕ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਟਤਾ (ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਕਿ.ਮੀ.) ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ?

- (1) ਅਰੁਨਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ✓(2) ਸਿੱਕਿਮ (3) ਬਿਹਾਰ (4) ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ

(ਖ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਟਤਾ (ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਕਿ.ਮੀ.) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ?

- (1) ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (2) ਬਿਹਾਰ (3) ਕੇਰਲ ✓(4) ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

(ਗ) ਹਟ ਆਫ ਕੰਛ ਤੋਂ ਅਰੁਨਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰੇਲ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕਿਨੀ ਹੈ ?

- (1) 2399 ਕਿ.ਮੀ. (2) 3299 ਕਿ.ਮੀ. (3) 2393 ਕਿ.ਮੀ. ✓(4) 2933 ਕਿ.ਮੀ.

02 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਤੇ ਸਹੀ (✓) ਜਾਂ ਗਲਤ (x) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉ :

(ੳ) ਭਾਰਤ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ 2.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ।

(✓)

(ਅ) ਖੇਤਰਫਲ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰਾ ਸਥਾਨ ਹੈ।

(x)

(ੲ) ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ 562 ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(✓)

(ਸ) 1947 ਈ. ਵਿੱਚ 'ਰਾਜ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(✓)

- (ਹ) ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਭਗ 2 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- (ਕ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 1000 ਮਰਦਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੇਵਲ 1040 ਇਸਤਰੀਆਂ ਹਨ।
- (ਖ) ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦਾ 14.8% ਹੈ।
- (ਗ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ 118 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

(✓)
(X)
(✓)
(X)

03. ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ (ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ)

ਈਰਾਨੀ	ਇਡਸ
ਯੂਨਾਨੀ	ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ
ਵੇਦਿਕ ਕਾਲ	ਇਡੀਆ
ਹੋਮਨ	ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ

04 ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ :-

- (ੳ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 187 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- (ਅ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਕੁਰਕੁਰੇਦਾ ਰੇਖਾ ਲੰਘਦੀ ਹੈ।
- (ੲ) 2011 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 65.38 ਸੀ।
- (ਸ) ਖੇਤਰਫਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ।
- (ਹ) ਪੰਜਾਬ ਨਵੰਬਰ 1966 ਈ. ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾਈ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ।
- (ਕ) ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ 9952 ਵਰਗ ਕਿ.ਮੀ. ਹੈ।
- (ਖ) ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ 1483 ਵਰਗ ਕਿ.ਮੀ. ਹੈ।

05 "ਕਰਕ ਰੇਖਾ ਮੇਰੇ ਦੇ ਭਾਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ $80^{\circ}4'28''$ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ $37^{\circ}17'53''$ ਉੱਤਰੀ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ $68^{\circ}7'33''$ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ $97^{\circ}24'47''$ ਪੂਰਬੀ ਦਿਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵੇਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ", ਉੱਥੇ ਭਲਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ ?

ਉੱਤਰ : ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਥਾਨਿਕ ਵਿਸਥਾਰ

06. ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਲੰਬਾਈ 3214 ਕਿ.ਮੀ. ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਤੱਕ 2933 ਕਿ.ਮੀ. ਹੈ। ਮੇਰਾ ਖੇਤਰਫਲ 3287782 ਵਰਗ ਕਿ.ਮੀ. ਹੈ। ਮੈਂ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਹਾਂ। ਕੀ ਰੁਸੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ ?

ਉੱਤਰ : ਰੂਸ

7. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼, ਕਰਕ ਰੇਖਾ, ਦਿੱਲੀ, ਦਿਉ, ਲਕਸ਼ਦੀਪ ਅਤੇ ਇਦਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਦਿਖਾਓ।

ਪਾਠ

ਧਰਾਤਲ

01 ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :-

(ੳ) ਮੈਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੇਸਟ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਉਚਾਈ ਦੱਸੋ।

- ✓ (1) 8848 ਮੀ. (2) 8884 ਮੀ. (3) 4884 ਮੀ. (4) 4888 ਮੀ.

(ਅ) ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?

- ✓ (1) ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੇਸਟ (2) ਗੋਡਵਿਨ ਆਸਟਿਨ (3) ਹਿਡਨ ਪੀਕ (4) ਬਰਾਂਡ ਪੀਕ

(ੲ) ਸਿੱਕਿਮ ਮੇਰਾ ਘਰ ਹੈ, ਮੈਂ 8598 ਮੀ. ਉੱਚੀ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

- (1) ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੇਸਟ (2) ਗੋਡਵਿਨ ਆਸਟਨ ✓ (3) ਕੰਚਨਜੰਗਾ (4) ਧੋਲਗਿਰੀ

(ਸ) ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਦੀ Δ ਵਰਗੀ ਵਿੱਕ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। 'ਸੁੰਦਰਵਣ' ਇਸਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

- (1) ਐਸਚੁਆਰੀ (2) ਫੈਲਟਾ (3) ਮਿਆਂਡਰਜ (4) ਲੈਗੂਨ

(ਹ) ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ 725 ਕਿ.ਮੀ. ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਾਊਂਟ ਆਰੁ ਅਤੇ ਗੁ ਸ਼ਿਖਰ ਇਸਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸਥਾਨ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

- (1) ਕੋਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ (2) ਅਰਾਵਲੀ ਪਰਬਤ
(3) ਵਿੰਧਿਆਚਲ ਪਰਬਤ (4) ਸੱਤਪੁਤਾ ਪਰਬਤ

(ਕ) ਨਦੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ?

- (1) ਫੈਲਟਾ (2) ਦੱਰਾ (3) ਘਾਟੀ (4) ਐਸਚੁਆਰੀ

(ਖ) ਵਾਟਲਾ ਮਾਲਾ, ਕੁਦਰੇਮੁਖ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਪਾਗਿਰੀ ਕਿਸ ਘਾਟ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਹਨ ?

- (1) ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ (2) ਪੂਰਬੀ ਘਾਟ (3) ਉੱਤਰੀ ਘਾਟ (4) ਦੱਖਣੀ ਘਾਟ

02 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਤੇ ਸਹੀ (\checkmark) ਜਾਂ ਗਲਤ (\times) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਓ :

(ੳ) ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਅਰੁਨਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੱਕ 24 ਕਿ.ਮੀ. ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। (\times)

(ਅ) ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਦਾ ਆਕਾਰ ਉੱਤਲ ਚਾਪ ਜਿਹਾ ਹੈ। (\checkmark)

(ੲ) ਜੋਜ਼ੀਲਾ ਦੱਰਾ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ। (\times)

(ਸ) ਥਾਰ ਦਾ ਮਾਰੂਥਲ 1,75,000 ਵਰਗ ਕਿ.ਮੀ. ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (\checkmark)

(ਹ) ਫੈਲਟਾ ਅਕਸਰ ਤਿਕੋਣ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (\checkmark)

(ਕ) ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਦਾ ਜਨਮ ਅੱਜ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 400 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਟੈਬੀਜ਼ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। (\checkmark)

(ਖ) ਬਾਬਾ ਸੂਦਨ ਪਹਾੜੀਆਂ, ਮਲਨਾਦ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮੈਸੂਰ ਦੇ ਪਠਾਰ ਦੇ ਉੱਪ-ਭਾਗ ਹਨ। (\times)

(ਗ) ਅਰਾਵਲੀ, ਵਿੰਧਿਆਚਲ ਅਤੇ ਸਤਪੁਤਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੁਆਨ ਪਹਾੜ ਹਨ। (\times)

03 ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ :-

- (ੳ) ਗੋਡਵਿਨ ਆਸਟਿਨ, ਹਿਡਨ ਪੀਕ, ਅਤੇ ਗੋਸਰਾਮ ਪਰਬਤ ਚੋਟੀਆਂ ਦਰਾਸ਼ਨਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਚੋਟੀਆਂ ਹਨ।
- (ਅ) ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਰਾਪਰੀ ਨਦੀਆਂ ਤੱਟਵਰਤੀ ਘਾਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ।
- (ੲ) ਜਵੰਦੀ, ਗਿੰਗੀ, ਸ਼ਿਵਰਾਇ, ਗੋਡਮਲਾਇ ਆਦਿ ਨੀਲਗਿਰੀ ਦੀਆਂ ਦੱਖਣੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਹਨ।
- (ਸ) ਅੰਡੇਮਾਨ ਦੀਪ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ 34 ਦੀਪ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ 19 ਦੀਪ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- (ਹ) ਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੱਖਣੀ ਸੀਮਾ-ਬਿੰਦੂ ਗੁੱਟ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੇ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ।
- (ਕ) ਸ਼ੰਸ਼ੁਮੀ ਨਦੀ ਉਹ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਰਖਾ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਇਕਦਮ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- (ਖ) ਖੰਜਰ ਰੂਮੀ ਉਹ ਰੂਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (ਗ) ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਦੇ ਦੀਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਡੇਲਾਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ ਸਮੂਹ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

04. ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ :

ਧੋਲਗਿਰੀ	1722 ਮੀਟਰ
ਦੂਨ ਘਾਟੀ	8172 ਮੀਟਰ
ਗੁਰੂ ਸ਼ਿਖਰ	ਛੇਲਟਾ
ਸੁੰਦਰਵਣ	ਦੌਰਾ
ਨਾਬੂ ਲਾ	ਦੇਹਰਾਦੂਨ

05. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਮਾਈੰਡ ਮੈਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :-

ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲੱਕੜ ਖਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਲੱਕੜ ਕਾਗਜ਼ ਘਰ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਜੜੀ ਖੁਟੀਆ ਦਵਾਈਆਂ, ਬਹੁਤ ਦੁਲਈ ਜੜੀ ਖੁਟੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਵਪਾਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿਰਾਮ ਅਤੇ ਤਾਜੀਆਂ ਕਮੀਜਨ ਖਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਪਹਿਰੇ ਦਰ ਵਰਕਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

05 ਚਿੱਠਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲਿਖੋ ਕਿ ਰਾਟਵਰਤੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਣ ਹੈ?

ਤੱਟਵਰਤੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਰਤ ਦੇਣ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਹਰੀ ਭਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਖਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਫੱਲ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਵੀ ਖਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗ ਲਕ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਾਠ

ਜਲਵਾਯੂ

01 ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪੁੱਛਣ :-

(ੳ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਵਰਖਾ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(1) ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਵਰਖਾ (2) ਮੋਸਮੀ ਵਰਖਾ (3) ਪੂਰਵ ਮਾਨਸੂਨ ਵਰਖਾ (4) ਮਾਨਸੂਨ ਦਾ ਫੱਟਣਾ

(ਅ) ਮੈਂ ਚਿੱਲੀ ਦੇ ਤੱਟ ਕੋਲ ਪੁਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

(1) ਐਲਨੀਨੋ ਧਾਰਾ (2) ਪੀਰੂ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਖਾੜੀ ਦੀ ਗਰਮ ਧਾਰਾ (4) ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਧਾਰਾ

(ੲ) ਧਰਾਤਲ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿ.ਮੀ. ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਉਪਰਲੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੈਟ ਸਟ੍ਰੀਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(1) ਤੂਫਾਨ

(2) ਚੱਕਰਵਾਤ (3) ਜੈਟ ਸਟ੍ਰੀਮ

(4) ਸ਼ੀਤ ਲਹਿਰ

(ਸ) ਖੁਸ਼ਕ ਅਤੇ ਮਾਰੂਥਲੀ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨੰਬਰ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਅੰਤ ਗਰਮ ਹਵਾ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ?

- (1) ਸੰਕ੍ਰਿਪਤ ਪੌਣ (2) ਵਿਕਿਰਣ (3) ਨੂੰ (4) ਅੰਤਰ-ਊਸ਼ਣ ਸੁਮੇਲ ਪੱਛ

(ਹ) ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਰੁਫਾਨੀ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (1) ਮਾਨਸੂਨੀ ਵਰਖਾ (2) ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਵਰਖਾ (3) ਕਾਲ ਵੈਸਾਖੀ (4) ਮਾਨਸੂਨ ਦਾ ਫੱਟਣਾ

02 ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ :

ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ	ਚੇਨਾਈ (20 ਸੈਲਸੀਅਸ)
ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ	ਜੈਸਲਮੇਰ (50 ਸੈਲਸੀਅਸ)
ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ	ਦਰਾਸ (-45 ਸੈਲਸੀਅਸ)
ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ	ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ (20 ਸੈਲਸੀਅਸ)

03 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਤੇ ਸਹੀ (✓) ਜਾਂ ਗਲਤ (×) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉ :

- (ੳ) ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦਾ ਮੌਸਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (✓)
- (ਅ) ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਜਲਵਾਯੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। (×)
- (ੲ) ਧਰਾਤਲ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿ.ਮੀ. ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੇ ਵਗਣ ਵਾਲੀ ਉੱਪਰਲੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਮਾਨਸੂਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (✓)
- (ਸ) ਐਲਨੀਨੋ ਸਮੁੰਦਰੀ ਧਾਰਾ ਚਿੱਲੀ ਦੇ ਤੱਟ ਨੇੜੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ। (×)
- (ਹ) ਵਰਖਾ ਭੁੱਤ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸੂਨ ਪੌਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੁਸ਼ਕ ਅੰਤਰਾਲ ਨੂੰ ਮਾਨਸੂਨੀ ਭੇੜ ਆਖਦੇ ਹਨ। (✓)
- (ਕ) ਬਾਕਸਮੇਰ ਅਤੇ ਜੈਸਲਮੇਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਸ਼ਕ ਖੇਤਰ ਹਨ। (✓)
- (ਖ) ਬਿਲਾਗ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਤਿਰੂਵਨੰਤਪੁਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਖਾ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਹਨ। (✓)
- (ਗ) ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਚੇਨਾਈ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਠੰਡਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। (×)
- (ਘ) ਵਰਖਾ ਭੁੱਤ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਮੱਧ ਜੂਨ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (✓)
- (ਙ) ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਚੇਨਾਈ ਸਮ ਜਲਵਾਯੂ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਹਨ। (✓)

04 ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ :

- (ੳ) ਚੇਨਾਈ ਵਿੱਚ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਾਪਮਾਨ 20° ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- (ਅ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲਾਨਾ ਔਸਤ ਵਰਖਾ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ 1080 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (ੲ) ਪੱਛਮੀ ਬਾਰ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ ਵਰਖਾ 20..... ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (ਸ) 'ਮਾਨਸੂਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜਨਮ ਮੁੰਬਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਮੌਸਮ' (Mausam) ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

- (ਹ) ਭਾਰਤ ਦੀ 74% ਵਰਖਾ, ਵਰਖਾ ਤੁੰਡ ਵਿੱਚ ਜੂਨ ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (ਕ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਜੋਧਪੁਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਲਵਾਯੂ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਹਨ।
- (ਖ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣ ਦੀ ਪਠਾਰ ਉੱਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 40° ਸੈਲਸੀਅਸ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠ

ਕੁਦਰਤੀ ਬਨਸਪਤੀ, ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਤੇ ਮਿੱਟੀਆਂ

01 ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :-

- (ੳ) ਮੈਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਈ, ਪਾਣੀ ਮੇਰਾ ਰੋਟ ਬਸੇਰਾ, ਮੈਂ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ। ਉੱਥੇ ਫਲਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ ?
- (1) ਕਾਂਗਰਸ ਘਾਹ (2) ਜਲ-ਹਾਇਆਸਿਥ (3) ਲੈਨਟਾਨਾ
- (ਅ) ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ 717 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਣ ਹਨ ?
- (1) ਰਾਜ ਵਣ (2) ਸਮੂਹਿਕ ਵਣ (3) ਰਾਖਵਾਂ ਵਣ ਖੇਤਰ
- (ੲ) ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਇਹ ਕਿਸਮ ਵੱਧ ਵਰਖਾ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਂਗਨੀ, ਰਬੜ, ਬਾਂਸ, ਨਾਰੀਅਲ, ਰੋਜ਼ਵੁੱਡ, ਤਾੜ, ਲੰਹਕਾਰ, ਬੈਂਡ ਆਦਿ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਦਰੱਖਤ ਹਨ। ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਹੈ ?
- (1) ਪਰਬਤੀ (2) ਊਸਟ-ਸਦਾ ਬਹਾਰ (3) ਜਵਾਰੀ ਬਨਸਪਤੀ।
- (ੳ) ਮੈਨੂੰ ਮੈਂਗਰੋਵ, ਦਲਦਲੀ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਿਨਾਰੇ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਵਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (1) ਪਰਬਤੀ ਬਨਸਪਤੀ (2) ਜਵਾਰੀ ਬਨਸਪਤੀ (3) ਊਸਟ-ਸਦਾ ਬਹਾਰ
- (ੴ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭੂਮੀ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ?
- (1) 29.5% (2) 22.7% (3) 33.3%
- (ਕ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੰਗਲ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ?
- (1) ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (2) ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (3) ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ (4) ਆਸਾਮ

02 ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ :

ਜਲੋਈ ਮਿੱਟੀ	ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ
ਕਾਲੀ ਮਿੱਟੀ	ਰਾਜਸਥਾਨ
ਲੈਟਰਾਇਟ ਮਿੱਟੀ	ਬਾਂਗੜ ਮਿੱਟੀ
ਲਾਲ ਮਿੱਟੀ	ਤੱਟੀ ਖੇਤਰ
ਮਾਰੂਥਲੀ ਮਿੱਟੀ	ਕਪਾਹ

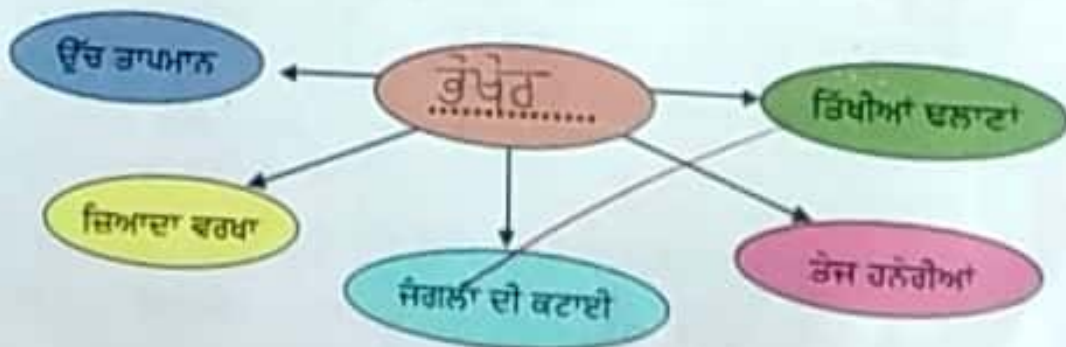
03 ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ :

- (ੳ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬ.....ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੰਗਲ ਹਨ।
- (ਅ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੀਵ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀਆਂ76000.....ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।
- (ੲ) ਪੂਰਬੀ ਹਿਮਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਲੇ, ਕੋਟਧਾਰੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲੇ 3500-3500ਮੀ. ਉੱਚੇ ਰੁੱਖ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।
- (ਸ) ਟਾਰਡੂਫ਼ ਭਾੜੀ, ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰਸਮਯੋਗਦਲਈ.....ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (ਹ) ਮੁਕੁੱਤਪੁਸ਼ਪਤਲਤੀ.....ਬਨਸਪਤੀ 50 ਸੈ.ਮੀ. ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਰਖਾ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
- (ਕ) ਭਾਰਤੀ ਵਣ ਜੀਵਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮ 1972.....ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।
- (ਖ) ਆਸਾਮ ਵਿੱਚ ਕਜੀਰੰਗਾ.....ਨਾਮ ਦਾ 'ਜੀਵ ਰਾਖਵਾਂ' ਖੇਤਰ ਹੈ।
- (ਗ) ਬੰਗਾਲ ਟਾਈਗਰ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਘਰ ਗੰਗਾ ਦੇ ਡੈਲਟੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਸੀਟਰੋਨ..... ਹਨ।

04 ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ :

ਹਿਮਾਲਾ ਜੀਵ	ਬੰਗਾਲੀ ਸ਼ੇਰ (ਬੰਗਾਲ ਟਾਈਗਰ)
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੰਛੀ	ਜੰਗਲੀ ਡੇਢ, ਪਹਾੜੀ ਬੱਕਰੀ, ਸਾਕਿਨ
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਸ਼ੂ	ਗ਼ੈਰ ਦੇ ਜੰਗਲ
ਹਿਰਨ	ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖੀ ਊਸ਼ਣ-ਨਮੀ ਵਾਲੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ
ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਰ	ਮੋਰ
ਹਾਥੀ	ਚਿਕਾਰਾ, ਚੌਸਿਘਾ

05 ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਿਸ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ? ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਭਰੋ।

ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ

ਪਾਠ

ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

01. ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ ਅਤੇ ਠੀਕ ਉੱਤਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਲਗਾਓ :

- (ੳ) ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਖਾਸ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਮੁੱਢਲੀਆਂ/ ਅੰਤਿਮ)
- (ਅ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਅਰਜਿਤ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ/ ਸ਼ੁੱਧ ਆਮਦਨ)
- (ੲ) ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਆਮਦਨ ਆਮਦਨ ਹੈ। (ਸ਼ੁੱਧ ਆਮਦਨ/ ਅੰਤਿਮ ਆਮਦਨ)
- (ਸ) ਜਦੋਂ ਕਿਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਇ. ਡੀ. ਡੀ. ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਆਖਵਾਏਗੀ। (ਅਣ-ਇੱਛਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ/ ਇੱਛਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ)
- (ਹ) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਕੀਮਤ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਮਾਦਰਾਸ਼ਨੀਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ / ਮੁਦਰਾ ਸਫੀਤੀ)
- (ਕ) ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਬਜਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ/ ਘਾਟੇ ਦਾ ਬਜਟ)
- (ਖ) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਸਰਵਜਨਕ ਆਮਦਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਢੰਗ ਹਨ। (ਤਿੰਨ / ਚਾਰ)

02. ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

(ੳ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (1) ਭਾਗ (2) ਗੁਣਾ (3) ਜਮਾਂ (4) ਘਟਾਓ

(ਅ) ਉਪਭੋਗ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਿੰਨੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (1) ਇਕ (2) ਦੋ (3) ਤਿੰਨ (4) ਚਾਰ

(ੲ) ਉਪਭੋਗ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸ ਦਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ?

- (1) ਉਤਪਾਦਨ (2) ਖਰਚ (3) ਆਮਦਨ (4) ਇਹਨਾਂ ਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

(ਸ) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਅੰਸ਼ ਹਨ ?

- (1) ਦੋ (2) ਤਿੰਨ (3) ਚਾਰ (4) ਪੰਜ

(ਹ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਕਿਹੜੇ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣਾ ਬਜਟ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ?

- (1) 31 ਮਾਰਚ (2) 28 ਫਰਵਰੀ (3) 31 ਦਸੰਬਰ (4) 30 ਜੂਨ

(ਕ) ਜਦੋਂ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੰਗਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (1) ਆਯਾਤ (2) ਨਿਰਯਾਤ (3) ਉਤਪਾਦਨ (4) ਆਮਦਨ

03. ਸਹੀ / ਗਲਤ :

(ੳ) ਉਪਭੋਗ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਉਪਭੋਗ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚ ਤੋਂ ਹੈ। (X)

(ਅ) ਪੂੰਜੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (✓)

(ੲ) ਕਿਸੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਿੰਨੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਗੋਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (X)

(ਸ) ਬੱਚਤ ਦਾ ਬਜਟ ਉਹ ਬਜਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਉਸਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। (X)

(ਹ) ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਏ ਕਰਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਵਜਨਕ ਕਰਜੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (✓)

(ਕ) ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਮਾਪਣ ਦਾ ਇਕ ਉਪਾਅ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। (✓)

(ਖ) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਅਤੇ ਮਾਪ ਦੀ ਉਪਲਬਧੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਕੇ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਦੇ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੈ। (X)

04. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ: ਨਿਵੇਸ਼ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ: ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਦਾ ਜੋ ਹਿੱਸਾ ਉਪਭੋਗ ਉੱਤੇ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਥਲਕਿਧਰਾ ਕੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ: ਬੱਚਤ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?

ਉੱਤਰ:

ਆਸਟਨ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਭੋਗ ਮੈਂਬਰੀ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਖਾਕੀ ਪਨਖਰ
ਜਾਦਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਖਰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ: ਤਕਨੀਕੀ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ:

ਆਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੀ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਰੋਧਿਕ ਵਰਤਕ
ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋਣ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ: ਸਰਵਜਨਕ ਵਿੱਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ:

ਆਰਥ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਜਿਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਸਟਨ ਮੁੱਖ ਖਰਚੇ ਮੈਂਬਰੀ
ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਆਪਿਸਮੈਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਰਵਜਨਕ ਵਿੱਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਪਾਠ

ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ

01 ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ ਅਤੇ ਠੀਕ ਉੱਤਰ 'ਚੋਂ ਸਹੀ ਲਗਾਓ :

1. ਪੁੰਜੀ ਸਟਾਕ — ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਏ / ਭਿੰਨ)
2. ਅਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਦੀ ਘਾਟ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਦਿ 'ਚ ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। (ਵੱਧ / ਘੱਟ)
3. ਚੰਗੀ ਅਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾਗਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। (ਵਧਾਉਂਦੀ / ਘਟਾਉਂਦੀ, ਵੱਧ / ਘੱਟ)
4. ਯਾਤਾਯਾਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਵਧਣਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (ਯਾਤਾਯਾਤ / ਭੁਦਰਗੀ)
5. ਹਵਾਈ ਯਾਤਾਯਾਤ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਮਹਿੰਗਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। (ਸਸਤਾ / ਮਹਿੰਗਾ)
6. ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਸੰਰਖਣ ਦੇਣ ਲਈ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਰਖਣ ਵਿਧੀ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਉਪਭੋਗਤਾ / ਸਸਤਾ)
7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਰਖਣ ਦੇਣ ਲਈ 1969 ਵਿਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਾਤਮਕ ਵਪਾਰ ਵਿਵਹਾਰ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। (1969 / 1989)

02 ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 'ਚੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:

1. ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਸੰਰੂਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ :

- (ਏ) ਵਸਤੂਆਂ (ਅ) ਸੇਵਾਵਾਂ (ੲ) ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸ) ਇਹਨਾਂ ਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

2. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਥਾਨਾ ਦਰਮਿਆਨ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਸੰਨ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ?

- ✓ (ੳ) 1853 (ਅ) 1948 (ੲ) 1964 (ਸ) 1974

3. ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਦਾ ਕਿੰਨਵਾਂ ਸਥਾਨ ਹੈ ?

- (ੳ) ਪਹਿਲਾ (ਅ) ਦੂਸਰਾ (ੲ) ਤੀਸਰਾ (ਸ) ਚੌਥਾ

4. ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਤਿਮਾਹੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਜਾਗਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

- (ੳ) ਮਾਰਚ 1991 (ਅ) ਮਾਰਚ 1999 ✓ (ੲ) 2001 (ਸ) 2003

5. ਉਚਿਤ ਦਰ ਦੁਕਾਨ ਕਿੰਨੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

- (ੳ) 1500 (ਅ) 1800 ✓ (ੲ) 2000 (ਸ) 2500

6. ਬਫਰ ਸਟਾਕ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ?

- ✓ (ੳ) ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ (ਅ) ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ (ੲ) ਜਮਾਖੋਰੀ ਕਰਨਾ (ਸ) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

(3) ਸਹੀ / ਗਲਤ ਪਾਠ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ :

1. ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (✓)
2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਖਾ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮਾਨ ਹੈ। (X)
3. ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1935 ਵਿਚ ਹੋਈ। (✓)
4. 1980 ਵਿਚ ਕੁੱਲ 31 ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। (X)
5. ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਦਕਾਂ ਤੋਂ ਸੰਰਖਣ ਕਰਨ ਲਈ 1986 ਵਿਚ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਰਖਣ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। (✓)

(4) ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ :

(ੳ)	(ਅ)
1. ਯਾਤਾਯਾਤ ਦੇ ਸਾਧਨ	ਖੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵੰਡ
2. ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਾਧਨ	ਰੇਲ, ਬੱਸ, ਬੈਲਗੱਡੀ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼
3. ਸਾਹੂਕਾਰ	ਕਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ
4. ਉਚਿਤ ਮੁੱਲ ਦੁਕਾਨਾਂ	ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਬਨਾਵਟੀ

5) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ:

ਪ੍ਰਸ਼ਨ: ਆਰਿਥਮਿਕ ਅਧਾਰਿਕ ਸਰੰਚਨਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ: ਕਿਸੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਿਥਮਿਕ ਸਰੰਚਨਾ ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਉੱਤਰ: ਖੇਤ, ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ

ਇਤਿਹਾਸ

ਪਾਠ

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਪ੍ਰ. 1 ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:-

- 1 ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ ?
(ੳ) ਅਰਬੀ (ਅ) ਫਾਰਸੀ (ੲ) ਸਿੰਧੀ (ਸ) ਹਿੰਦੀ
- 2 ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ?
(ੳ) ਪੈਂਟਾਪੋਟਾਮਿਆ (ਅ) ਟੈਂਕੀ (ੲ) ਸੋਕੀਆ (ਸ) ਹੋਫੂ
- 3 ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ 'ਦੁਆਬਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ?
(ੳ) ਬਾਬਰ (ਅ) ਹੁਮਾਯੂੰ (ੲ) ਅਕਬਰ (ਸ) ਜਹਾਂਗੀਰ

ਪ੍ਰ. 2 ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ:-

(ੳ)	(ਅ)
1. ਚੱਜ	1. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬਾ ਨੂੰ..... ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
2. ਮਾਲਵਾ	2. ਘੱਗਰ ਅਤੇ ਜਮਨਾ ਨਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।
3. ਮਾਝਾ	3. ਚਨਾਬ ਅਤੇ ਜਿਹਲਮ ਦਰਿਆ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
4. ਬਾਂਗਰ	4. ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਲਵਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 3 ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੱਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਸਹੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਲਗਾਓ:-

ਟੋਚੀ, ਗੰਮਲ, ਖੇਬਰ, ਖੋਲਨ, ਕੁੱਰਮ

ਖੱਬਰ, ਕੁੱਰਮ, ਟੋਚੀ, ਖੋਲਨ, ਗੰਮਲ

ਪ੍ਰ. 4 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਹੜੇ ਦੁਆਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ?

ਸ਼ਹਿਰ	ਦੁਆਬਾ
1 ਗੁਜਰਾਤ	ਚੱਜ ਦੁਆਬਾ
2 ਸਿਆਲਕੋਟ	ਚਨਾ
3 ਲਾਹੌਰ	ਬਾਰੀ
4 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਖੇਬਰ
5 ਜਲੰਧਰ	ਖਿਸਤ
6 ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	ਖਿਸਤ
7 ਲੁਧਿਆਣਾ	ਮਾਲਵਾ
8 ਬਠਿੰਡਾ	ਮਾਲਵਾ
9 ਪਾਟੀਪਤ	ਬਾਂਗਰ
10 ਕਰਨਾਲ	ਖੇਬਰ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਵਸਥਾ

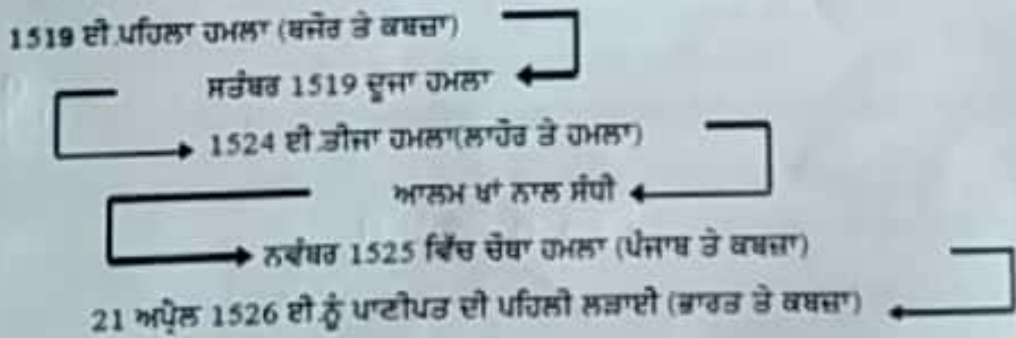
ਪ੍ਰ. 1 ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:-

- ਲੋਧੀ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿਸਨੇ ਰੱਖੀ ?
 (ੳ) ਬਹਿਲੋਲ ਖਾਂ ਲੋਧੀ (ਅ) ਸਿਕੰਦਰ ਲੋਧੀ (ੲ) ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ (ਸ) ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ
- ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਬਾਸਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਖਾਂ ਸੀ ?
 (ੳ) ਬਾਬਰ (ਅ) ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ (ੲ) ਸਿਕੰਦਰ ਲੋਧੀ (ਸ) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- ਆਲਮ ਖਾਂ ਦਾ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ ਨਾਲ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ ?
 (ੳ) ਪੁੱਤਰ (ਅ) ਪਿਤਾ (ੲ) ਚਾਚਾ (ਸ) ਦਾਦਾ
- ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਂ ਕੌਣ ਸੀ ?
 (ੳ) ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ (ਅ) ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
 (ੲ) ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ ਦਾ ਪਿਤਾ (ਸ) ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ ਦਾ ਪਿਤਾ

ਪ੍ਰ. 2 Family Tree ਪੂਰਾ ਕਰੋ:-

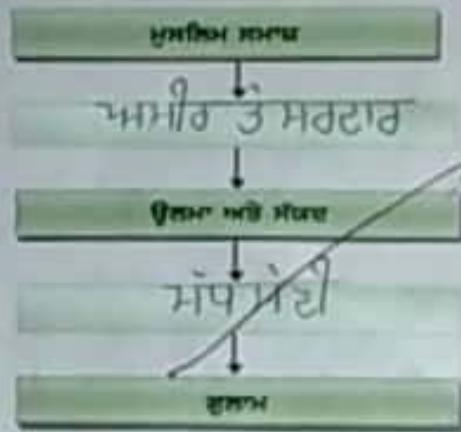

ਪ੍ਰ. 3 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਬਾਬਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਜਿੱਤ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?

ਬਾਬਰ ਨੇ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਟੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਬਾਬਰ
 ਅਤੇ ਦਿਲੀ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੀ ਗਈ।
 ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬਾਬਰ ਨੂੰ
 ਉਸ ਨੇ ਰਾਹਪਾਸੇ ਤੇ ਘੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਬਰ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ।

ਪ੍ਰ.4 . ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਵਿਚਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵਲੋਂ ਚਾਰਟ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਓ:-

ਪਾਠ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ

ਪ੍ਰ.1 . ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :-

- ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸਦੇ ਮੋਦੀ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ?
 (ੳ) ਜੇ ਰਾਮ (ਅ) ਪੰਡਿਤ ਹਰਦਿਆਲ (ੲ) ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ (ਸ) ਬਾਬਰ
- ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸੱਜਣ ਠੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਸੀ ?
 (ੳ) ਸੱਯਦਪੁਰ (ਅ) ਰੁਲੋਬਾ (ੲ) ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਰ (ਸ) ਹਾਜੀਪੁਰ
- ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਥਾਣੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚੀ ਗਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ?
 (ੳ) ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ (ਅ) ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ (ੲ) ਵਾਰ ਆਸਾ (ਸ) ਵਾਰ ਮਾਝ

ਪ੍ਰ.2 ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ ?

- ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੀ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਕਮਾਈ ਰੋਟੀ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ । ਦੱਸੋ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ ਤਾਈਲਾਲੋ
- ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਵਿਖੇ ਮਿਲਿਆ । ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਚੋਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਠਆਈ ਬਣ ਗਿਆ । ਪੁਰਤ ਚੜ੍ਹਦਾ ਸ
- ਮੈਂ ਕਾਮਰੂਪ ਦੀ ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਸੀ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਜਾਦੂ ਨਾ ਚੱਲਿਆ । ਨਰਸਿੰਹ
- ਮੈਂ ਸ਼ੀਲੋਕਾ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ । ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ । ਸਿਵ ਨਾਥ
- ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਚੈਟਾਨ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ । ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੌਕਰ
- ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਥਾਣੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰਬਾਬ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸੀ । ਤਾਈ ਸਰਦਾਰ

ਪ੍ਰ.3 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਮਾਈਡ ਮੈਪ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਕਰੋ।

ਪੁਸ਼ਟਾਤਮਾ ਇੱਕ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੁਸ਼ਟਾਤਮਾ ਇੱਕ ਹੈ। ਪੁਸ਼ਟਾਤਮਾ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਅਤੇ ਸਹਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮ ਪੁਸ਼ਟਾਤਮਾ ਮਹਾਰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਸ਼ਟਾਤਮਾ ਠਿਕਾਠ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰੰਗ ਰੂਪ ਨਾ ਸੀ। ਕਾਹਲੂ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਮੁੱਠ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਈ ਸਿੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਪੁਸ਼ਟਾਤਮਾ ਦੀ ਦੱਸ ਹੈ।

ਪ੍ਰ.4 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਟਾਈਮ ਲਾਈਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ	ਜਨਮ	- 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1469 ਪਿਤਾ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਕ੍ਰਿਪਤਾ ਦੇਵੀ ਜੀ
	ਸਿੱਖਿਆ	- ਪੰਡਿਤ ਗੋਪਾਲ, ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ, ਮੌਲਵੀ ਕੁਰਬਦੀਨ
ਦੇਵ	ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਿੱਤੇ	- ਮੱਝਾਂ ਚਰਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ (ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ)
	ਵਿਆਹ	- 14 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਨਾਲ
ਜੀ	ਸੰਤਾਨ	- ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀਚੰਦ ਅਤੇ ਲਖਮੀ ਦਾਸ
	ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਨੌਕਰੀ	- ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਦੇ ਮੋਦੀ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ
ਦਾ	ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ	- ਕਾਲੀ ਵੇਈ ਨਦੀ ਵਿੱਚ
	ਉਦਾਸੀਆਂ	- ਲਗਭਗ 1500 ਈ ਤੋਂ 1521 ਈ ਤੱਕ ਯਾਤਰਾਵਾਂ
ਜੀਵਨ	ਅੰਤਲਾ ਸਮਾਂ	- ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ 1522-39 ਈ. ਤੱਕ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1469 ਈ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਤੇਗੋ ਈ ਰਲ ਵੇੜੀ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਮਾਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕ੍ਰਿਪਤਾ ਸੀ। ਮਾਪ ਜੀ ਨੇ ਪੰਡਿਤ ਗੋਪਾਲ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਮਾਪ ਜੀ ਦਾ ਮਨ ਟੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਗਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਪ ਜੀ ਨੇ ਸੱਚੇ ਰੀਠ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ

ਪ੍ਰ.1 ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਲਗਾਓ:-

ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਆਰੰਭ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ, ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਲਾਂਵਾਂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ
 ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ
 ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ

ਪ੍ਰ.2 ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:-

- ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਾਲੀ ਬਾਉਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਹਨ ?
 (ੳ) 52 ✓ (ਅ) 84 (ੲ) 108 (ਸ) 122
- ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤੀ ?
 (ੳ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ (ਅ) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ✓ (ੲ) ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ
- ਗੰਗਾਸਰ ਨਾਂ ਦੇ ਖੂਹ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਰਾਈ ?
 (ੳ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ✓ (ਅ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ੲ) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ (ਸ) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ

ਪ੍ਰ.3 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਈਡ ਮੈਪ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੱਜਰੀ ਪੁਰੋਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ
 ਉਹ ਨਾਂ ਦੇ ਸੀਕ ਤੇ ਪੀਗ ਨਾਂ ਦੀ ਆਦਿ ਪੁਲਕਾਗ ਪਾਰਨ ਕੀਤੀਆਂ।
 ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੀਕ ਉਪਰ ਸਾਹੀਬਗੇ ਠਾਲ ਕੀਤੀਆਂ।
 ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਯਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਆਦਿ ਕਿਹਿਆਂ।
 ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਵਾਏ ਆ।

ਪ੍ਰ. 4 ਚਿੱਤਰ ਦੇਖਕੇ ਇਮਾਰਤ/ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖੋ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਸਥਿੱਤ ਹੈ।

ਚਿੱਤਰ	ਇਮਾਰਤ/ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਿੱਥੇ ਸਥਿੱਤ ਹੈ?
	ਰਜ਼ਾਰ ਸਾਹਿਬ	ਪਟਨਾ
	ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
	ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ	
	ਟਿਰਾਮਤ ਏ ਥਾਨ ਸਾਹਿਬ	ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ

ਪਾਠ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ

ਪ੍ਰ.1 ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ:-

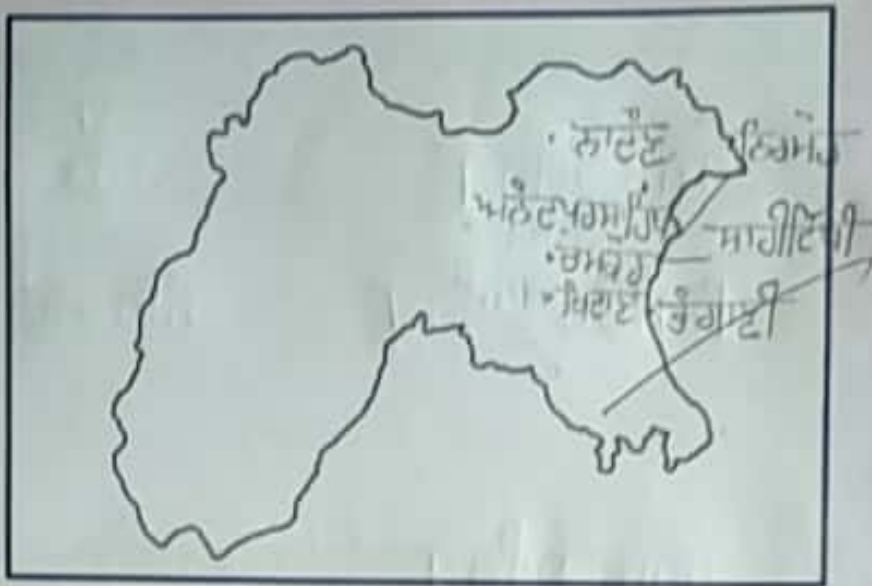
(ੳ)

1. ਨਖਨੌਰ
2. ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ
3. ਖਿਦਰਾਣਾ
4. ਚੰਕ ਨਾਨਕੀ

(ਅ)

1. 1672 ਈ. ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਚੰਕ ਨਾਨਕੀ ਵਿਖੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ।
2. ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਖਿਦਰਾਣਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੀ।
3. ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ 52 ਕਵੀ ਸਨ।
4. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦਸਤਾਰਬੰਦੀ ਦੀ ਰਸਮ ਨਖਨੌਰ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪ੍ਰ.2 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਕਸ਼ਾ ਭਰੋ:-

1. ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਦੋਟ ਦਾ ਯੁੱਧ
2. ਇਸ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੀਮਚੰਦ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਰ ਲਈ। ਤੰਗਾਣੀ ਦਾ ਯੁੱਧ
3. ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
4. ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਥਾਂ ਵੀਰੀ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਲਿਆ। ਸਾਹੀਵੰਡੀ ਦਾ ਯੁੱਧ
5. ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ
6. ਇਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ 'ਮੁਕਤਸਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਿਦਗਾਣਾ
7. ਭੀਮਚੰਦ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਥਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਿਆ। ਨਿਰਮੌਰ ਦਾ ਯੁੱਧ

ਪ੍ਰ.3 ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੀ ਟਾਈਮ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਲਗਾਓ:-

— ਨਾਦੋਟ ਦਾ ਯੁੱਧ	— ਤੰਗਾਣੀ ਦਾ ਯੁੱਧ
— ਖਿਦਗਾਣਾ ਦਾ ਯੁੱਧ	— ਨਾਦੋਟ ਦਾ ਯੁੱਧ
— ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਯੁੱਧ	— ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਯੁੱਧ
— ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਯੁੱਧ	— ਨਿਰਮੌਰ ਦਾ ਯੁੱਧ
— ਤੰਗਾਣੀ ਦਾ ਯੁੱਧ	— ਖਸੌਲੀ ਦਾ ਯੁੱਧ
— ਖਸੌਲੀ ਦਾ ਯੁੱਧ	— ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਯੁੱਧ
— ਸਰਸਾ ਦੀ ਲੜਾਈ	— ਸਰਸਾ ਦੀ ਲੜਾਈ
— ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਯੁੱਧ	— ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਯੁੱਧ
— ਨਿਰਮੌਰ ਦਾ ਯੁੱਧ	— ਖਿਦਗਾਣਾ ਦਾ ਯੁੱਧ

ਪ੍ਰ. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ 1666 ਈ ਵਿੱਚ ਜਨਮ → ਬਾਲ ਖੇਡਾਂ → ਦਸਤਾਰ ਬੰਦੀ → ਕਾਜੀ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਹਰਜਸ ਤੋਂ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਲਈ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗਰਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ → ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਜਨਮ → ਸੈਨਾ ਦਾ ਸੰਗਠਨ → ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿਰਜਣਾ → ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ → ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਯੁੱਧ → ਨਾਂਦੇੜ ਵਿਖੇ ਅੰਤਲਾ ਸਮਾਂ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ 1666 ਈ ਨੂੰ ਹੋਇਆ
ਸਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਛੇ ਮੁਕਾਮ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਾਪਦ ਸਾ ਪਿਤਾ
ਵਿੱਚੋਂ ਨੌਂਵਾਂ ਨੰਬਰ ਕਰਕੇ ਸਨ, ਸਭ ਮੁਕਾਮਾਂ
ਸਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ।

ਨਾਗਰਿਕ ਬਾਸਤਰ

ਪਾਠ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

01 ਚੁੱਕ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :-

(ੳ) ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?

- (1) 1973 ਈ. (2) 1947 ਈ. ✓ (3) 1976 ਈ. (4) 1996 ਈ.

(ਅ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ?

- (1) 26 ਜਨਵਰੀ 1950 ✓ (2) 26 ਨਵੰਬਰ 1949 (3) 26 ਜਨਵਰੀ 1947 (4) 15 ਅਗਸਤ 1947

(ੲ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਦੋਂ ਬਣਨਾ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ?

- ✓ (1) 9 ਦਸੰਬਰ 1946 (2) 15 ਅਗਸਤ 1947 (3) 26 ਜਨਵਰੀ 1947 (4) 26 ਨਵੰਬਰ 1949

(ਸ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਸੋਝਿਆ ਗਿਆ ?

- (1) 43 ਵੀਂ ਸੋਧ ✓ (2) 42ਵੀਂ ਸੋਧ (3) 46ਵੀਂ ਸੋਧ (4) 44ਵੀਂ ਸੋਧ

(ਹ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਅਨੁਸ਼ੇਦ ਹਨ ?

- ✓ (1) 395 (2) 296 (3) 550 (4) 250

02 ਉੱਠੇ ਤਾਂ ਜਾਣੀਏ :-

(ੳ) ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਕਿੱਤਾਬ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰ :- ਸੰਵਿਧਾਨ

(ਅ) ਇਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂਤਾਸ਼ਾਲੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ, ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗਣਰਾਜ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਉੱਤਰ :- ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ

03 ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ :-

(ੳ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਮੁਖੀ ਹੈ।

(ਅ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਘਾਤਮਕ ਪਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇਕਾਤਸਿਕ ਹੈ।

(ੲ) ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਸ) ਮੰਤਰੀਮੰਡਲ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਲੋਕਸਭਾ ਪ੍ਰਤੀ ਉੱਤਰਦਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਹ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 6 ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਰਜ ਹਨ।

(ਕ) ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤਾਵ ਇੱਕ ਹੀ ਨਿੱਕ ਦੇ ਹ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

04 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ (✓) ਜਾਂ ਗਲਤ (×) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਓ :

- (ੳ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਮਾਤਰ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (×)
- (ਅ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਲੇਖ ਹੈ। (✓)
- (ੲ) ਸੰਘੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ (×)
- (ਸ) ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (✓)
- (ਹ) ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਫੋਲ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (×)
- (ਕ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ। (×)
- (ਖ) 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ, ਖਾਣਾਂ ਜਾਂ ਜੰਖਿਮ ਵਾਲੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (×)
- (ਗ) ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲੇਬਾ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ, ਲਚਕੀਲਾ ਅਤੇ ਕਠੋਰ ਹੈ। (✓)

ਪਾਠ
ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ

01 ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :-

- (ੳ) ਸੰਸਦ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਸਦਨ ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
 - ✓ (1) ਲੋਕ ਸਭਾ (2) ਰਾਜ ਸਭਾ (3) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ (4) ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ
- (ਅ) ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
 - (1) 20 ਸਾਲ ✓ (2) 25 ਸਾਲ (3) 30 ਸਾਲ (4) 35 ਸਾਲ
- (ੲ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਐਂਗਲੋ-ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?
 - (1) ਇੱਕ ✓ (2) ਦੋ (3) ਤਿੰਨ (4) ਚਾਰ
- (ਸ) ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੌਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
 - (1) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ (2) ਸਪੀਕਰ ✓ (3) ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ (4) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
- (ਹ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?
 - (1) 10 ✓ (2) 12 (3) 13 (4) 16
- (ਕ) ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
 - (1) 25 ਸਾਲ (2) 18 ਸਾਲ (3) 21 ਸਾਲ ✓ (4) 30 ਸਾਲ

02 ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ :-

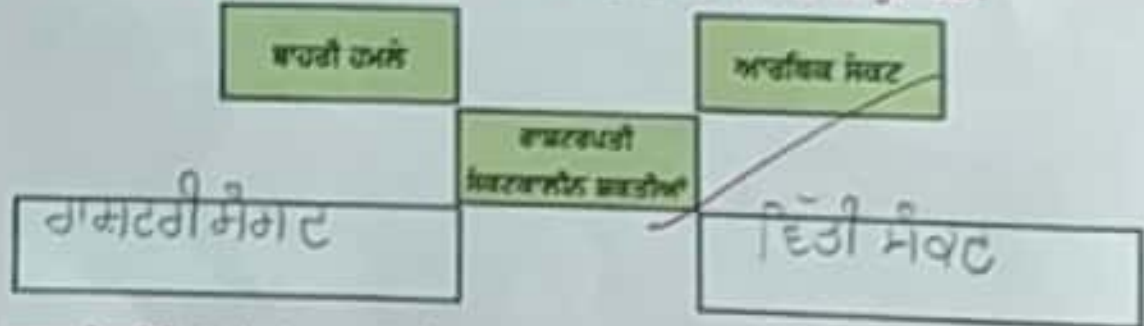
- (ੳ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ ... 35 ਸਾਲ ... ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- (ਅ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ... ਲੋਕ ਸਭਾ ... ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (ੲ) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ... 65 ... ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪਦ ਤੇ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (ਸ) ... ਟਿੱਤ ... ਬਿਲ ਕੇਵਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- (ਹ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ... ਜੱਜ ... ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- (ਕ) ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ... ਸਪੀਕਰ ... ਕਰਦਾ ਹੈ।

- (੫) ਸਿਰਥ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 13 ਮੈਂਬਰ ਹੁਣ ਕੇ ਚੋਸਦਾ ਹੈ।
- (੬) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚਾਰਟਰੀ ਸਿਨਾ ਦਾ ਕੁਪਰੀਸ਼ਿਯ ਕਮਾਫਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ੦੩ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ 'ਚ ਸਹੀ (✓) ਜਾਂ ਠੀਕ (x) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉਂ:
- (ੳ) ਮਿਤਰੀ ਮਿਫਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਸਲ ਥਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਹੈ। (x)
 - (ਅ) ਮਿਤਰੀ ਮਿਫਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਤਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (✓)
 - (ੲ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਮਹਾਂਦੇਸ਼ ਚਾਰੀ ਪਦ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (x)
 - (ਸ) ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਨਿਆਇਕ ਪੁਨਰ-ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। (x)
 - (ਹ) ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿਤਰੀ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। (x)
 - (ਕ) ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਿਸਦ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (x)
 - (ਖ) ਰਾਜ ਸਭਾ ਸਿਸਦ ਦਾ ਅਸਥਾਈ ਸਦਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (x)

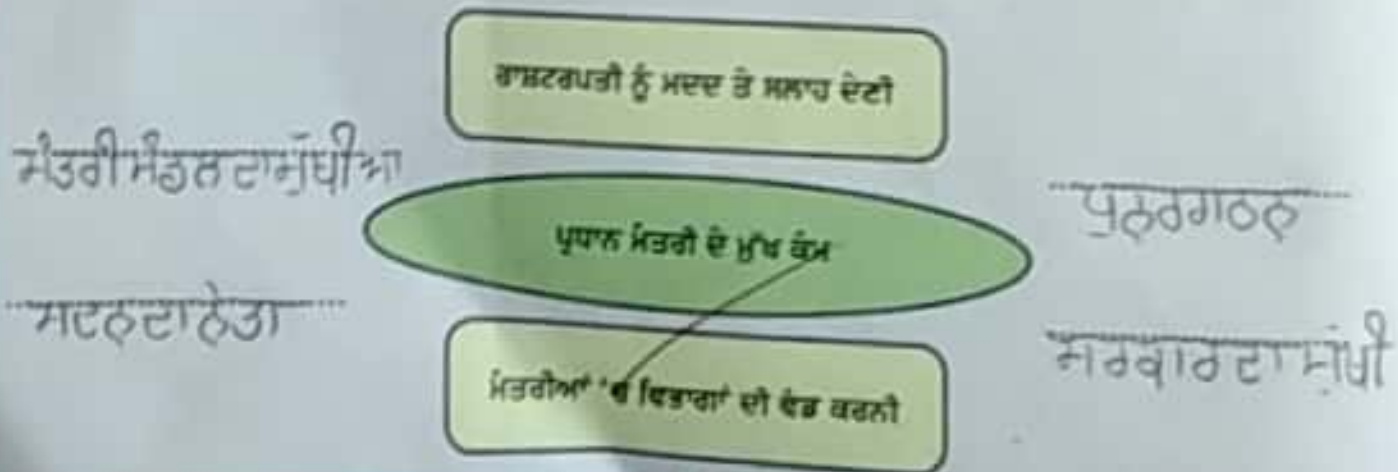
੦੪ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ:-

ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਥਾਰਜਕਾਲ	545
ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮਿਥਰ	30 ਸਾਲ
ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮਿਥਰ	6 ਸਾਲ
ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮਿਥਰ ਲਈ ਘਟਿ ਘਟਿ ਉਮਰ	250
ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮਿਥਰ ਲਈ ਘਟਿ ਘਟਿ ਉਮਰ	5 ਸਾਲ
ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਥਾਰਜਕਾਲ	25 ਸਾਲ

੦੫ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿੱਨੇ ਪੁਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਟਕਾਲੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ? ਮਾਈਡ ਮੈਪ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।

੦੬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿਤਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਮਾਈਡ ਮੈਪ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।

07 ਜਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਈਡ ਮੈਪ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ?

ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰ

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ

ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ

ਲਿਖਤੀ ਅਧਿਕਾਰ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ

ਮੌਕਾਵਲੀਕੁ ਅਧਿਕਾਰ

ਰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰ

ਸੈਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ

ਇੱਤ ਅਧਿਕਾਰ

ਪਾਠ

01 ਚਤੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪਾਠ :